

Dále je nutno stanoviti náležitosti svatebních smluv: notářský spis, osobní přítomnost stran, vyloučení zastoupení a registrace smluv, na ochranu třetích osob. O vedení rejstříku je zapotřebí zvláštních ustanovení, která vzhledem ke struktuře vládní osnovy do návrhu nepojímáme.

g) Konečně je pojatai ustanovení o vlivu neplatnosti, rozluce a rozvodu na majetkové právo a pro jasnost i mezičasové ustanovení, které v definitivní redakci může přijíti do uvozovacího zákona.

VII. Návrh na úpravu manželského práva.

Hlava první.

O manželství.

Zasnoubení.

§ 1. Slíbí-li si muž a žena manželství (zasnoubí-li se), nevzniká tím závazek, a to ani závazek uzavřítí manželství, ani závazek plniti to, co bylo ujednáno pro případ, že se od zasnoubení odstoupí.

§ 2. Zruší-li některý ze snoubenců zasnoubení bez závažných důvodů nebo vyskytne-li se na jeho straně závažný důvod, pro který on nebo druhá strana od zasnoubení odstoupí, je povinen nahraditi druhému snoubenci, jeho rodičům a jiným osobám, které za ně jednaly, škodu, která jim vznikla tím, že důvěřující ve slíbený sňatek, učinili nebo vešli v závazky.

§ 3. Druhému snoubenci je povinen nahraditi škodu, která vznikla tím, že důvěřuje ve slíbený sňatek, učinil opatření o svém jmění nebo výdělku.

§ 4. Škoda bude nahrazena jen potud, pokud tyto náklady, převzetí závazků a jiná opatření jsou přiměřeny poměrům.

§ 5. Vrácení darů, které vzhledem k budoucímu manželství dal snoubenci snoubenec nebo někdo jiný, lze se domáhati podle ustanovení o plnění bez právního důvodu, bylo-li zasnoubení zrušeno bez viny dárce; za stejných podmínek lze odepřítí splnění darovacích slibů.

§ 6. Neplyne-li z účelu daru něco jiného, jest nárok na vrácení vyloučen, bylo-li zasnoubení zrušeno smrtí jednoho ze snoubenců; splnění darovacích slibů se však může domáhati jen pozůstalý snoubenec.

§ 7. Nároky uvedené v §§ 5 a 6 se promlčují za rok po zrušení zasnoubení.

Způsobilost ke sňatku.

a) věk,

§ 8. Manželství může uzavřít, nevadí-li tomu jiná zákonná překážka, muž, který dokonal omnáctý rok, a žena, která dokonala šestnáctý rok.

b) přičetnost,

§ 9. Osoby, které pro choromyslnost nebo slabomyslnost nejsou způsobilé své věci samy obstarávat, a osoby, které jsou zcela zbaveny svéprávnosti, osoby ve stavu úplné nepřičetnosti, nemohou uzavřít manželství.

c) částečná způsobilost nezletilých.

§ 10. Nezletilí mohou uzavřít manželství s přivolením manželského otce a manželské matky. Neshodnou-li se rodiče, rozhoduje vůle otcova, ale matka má právo stěžovati si u soudu.

§ 11. Není-li otec na živu nebo nemá-li moci otcovské nebo jde-li o děti nemanželské, je potřebí k uzavření manželství přivolení matky, byla-li na ni přenesena otcovská moc.

§ 12. V ostatních případech přivoluje soud k manželství nezletilého po slyšení poručníka.

§ 13. Bylo-li nezletilému přivolení k manželství odepřeno a pokládají-li se tím snoubenci za zkrácené, mohou žádati u soudu za přivolení, které nahrazuje přivolení rodičů.

§ 14. Důvody, pro které lze odepřít přivolení, jsou zejména: nemravný život; nakažlivá nemoc nebo vada, která jest na překážku manželství; nedostatek hospodářského základu.

d) osob částečně zbavených svéprávnosti.

§ 15. Zletilí, kteří jsou částečně zbaveni svéprávnosti pro duševní chorobu a slabomyslnost, jakož i osoby, nad nimiž moc otcovská (mateřská) nebo poručenská byla prodloužena, mohou uzavřít manželství jen s přivolením soudu, po prohlášení řádného zástupce.

Obřadnosti manželské smlouvy.

O h l á š k y.

§ 16. Svolení k manželství předcházejtež ohlášky.

§ 17. Ohlášky, jež jsou oznámením budoucího manželství, obsahujtež jméno a příjmení obou snoubenců, jejich rodiště,

stav a bydliště, jakož i připomenutí, aby každý, kdo by věděl o nějaké překážce manželství, ji oznámil.

§ 18. Ohlášky vykoná občanský úředník stavovský.

§ 19. Místně příslušný je úředník, v jehož obvodu mají snoubenci bydliště, má-li každý z nich bydliště v obvodu jiného úřadu, vykonají ohlášky úředníci oba.

§ 20. Koná-li ohlášky duchovní státem uznané církve, mají býti prohlášeny před věřícími při bohoslužbách ve třech po sobě jdoucích dnech zasvěcených. Duchovní státem uznané církve smí ohlásiti manželství jen toho snoubence, jenž je členem jeho církve.

§ 21. Ohlášky bud'tež vždy vyvěšeny na vyhlášovací desce obecního úřadu obcí, ve kterých mají snoubenci svá bydliště.

§ 22. Nebydlí-li některý ze snoubenců v obvodu působnosti občanského úředníka stavovského povolaného k ohláškám ještě šest neděl, jest bud' s ohláškami sečkati, až se dovrší šest neděl, nebo musí ohlášky vykonati také občanský úředník stavovský, v jehož obvodu snoubenec nejposléze bydlil alespoň šest neděl.

§ 23. Z důležitých důvodů může příslušný občanský úředník stavovský povolit, aby se ohlásilo manželství i před uplynutím oněch šesti neděl a aby se upustilo od ohlášek úřadem dřívějšího bydliště.

§ 24. Neuzavrou-li snoubenci manželství do šesti měsíců od posledního dne ohlášek, nutno ohlášky opakovati.

§ 25. Na žádost snoubenců je možno z důležitých důvodů zkrátiti lhůtu ohlášek anebo omeziti církevní ohlášky na jediné prohlášení před věřícími.

§ 26. Od ohlášek lze upustiti, jen je-li toho naléhavě třeba, nebo jde-li o osoby, o kterých se vůbec za to má, že jsou manžely. Ve všech případech manželé ať potvrdí, že nevědí o žádné překážce zamýšleného manželství. Ustanovení § 24 platí obdobně i tu.

§ 27. Během lhůty ohlášek může každý, kdo má na tom právní zájem, vznést námitky, že zamýšlenému sňatku vadí překážka. O tom se vyrozumí snoubenci a úředník vyšetří, zda námitky jsou odůvodněné, a rozhodne, zda sňatek může býti uzavřen. Nejsou-li účastníci spokojeni, mohou vznést stížnost do čtrnácti dnů k zemskému úřadu, který o ní rozhodne konečně.

S v o l e n í k m a n ž e l s t v í.

§ 28. Svolení k manželství se prohlašuje před některým z občanských úředníků stavovských, kteří byli příslušni ohlásiti

manželství, a před dvěma svědky. Svědkem může býti osoba, která dovršila šestnáctý rok a jest způsobilá sledovati úkon svolení.

§ 29. Před úředníkem místně nepřislušným budiž svolení prohlášeno, jen je-li dáno zmocnění úředníka místně příslušného. Svolení před úředníkem místně nepřislušným však nečiní manželství neplatným.

§ 30. Svolení k manželství může býti prohlášeno skrze zástupce. Potřebí je povolení zemského úřadu. Osoba, s kterou má býti manželství uzavřeno, musí býti v plné moci označena; není-li plná moc takto vypravena, je manželství neplatné. Odvolal-li zmocnitel plnou moc dříve, než manželství bylo uzavřeno, je manželství zmatečné, ale zmocnitel je povinen nahraditi škodu, kterou způsobil odvoláním.

§ 31. Svolení k manželství doložené výminkou nebo lhůtou je neplatné.

§ 32. Ustanovení o ohláškách a svolení k manželství se nedotýkají povinností, plynoucích z příslušnosti k náboženské společnosti.

§ 33. Občanský úředník stavovský, před nímž se konal sňatek, zapíše jej do knihy sňatků. Do knihy sňatků budiž zapsáno místo a den sňatku, jména a bydliště snoubenců, jejich stav občanský, jména a bydliště jejich rodičů, jména a bydliště svědků, jméno občanského úředníka stavovského, po př. i toho, jenž dal ke sňatku zmocnění, podpisy novomanželů, svědků a občanského úředníka stavovského.

§ 34. Osoby, které, jsouce různého pohlaví, jsou zapsány do knihy sňatků jako manželé, považují se tak dlouho za manžely, pokud rozsudkem nebude zjištěno, že manžely nejsou.

§ 35. Osoby, které tvrdí, že jsou manžely, ač nejsou v knize sňatků jako manželé zapsáni, musí si vymoci soudní rozhodnutí, aby mohli býti do knihy sňatků zapsáni jako manželé.

§ 36. Rozvod a rozluka zapíše se do knihy sňatků, jakmile rozsudek dotčený nabyt moci práva, na dožádání soudu.

Vady svolení.

§ 37. Svolení k manželství je neplatné (§ 56), bylo-li vynuceno důvodnou bázní. Zda bázeň bylo důvodná, posoudí se podle toho, jak veliké a pravděpodobné bylo nebezpečí a jaké tělesné a duševní povahy je ten, komu bylo vyhrožováno.

§ 38. Omyl činí svolení k manželství neplatným (§ 56):
1. nechtěl-li snoubenec manželství uzavřít a nevěděl-li, že je svým projevem uzavírá;

2. stal-li se v osobě druhého snoubence;

3. týká-li se tak závažných vlastností osobních druhého snoubence, že by k manželství jistě nebylo došlo, kdyby byl včas vyšel najevo, a nelze-li proto na manželech spravedlivě požadovati, aby setrvali v manželském společenství. Omyl v poměrech majetkových sám o sobě se platnosti manželství nedotýká.

Překážky manželství.

a) cizoložství.

§ 39. Manželství mezi osobami, které se spolu dopustily cizoložství, je zmatečné. Cizoložství musí býti prokázáno před sňatkem.

b) vražda manžela.

§ 40. Jestliže dvě osoby i bez předchozího cizoložství si slíbily manželství a jestliže, aby toho cíle dosáhly, i jen jedna z nich manželovi, který překážel jejich manželství, o život ukládala, nemohou v platné manželství vejíti, i kdyby vražda skutečně nebyla vykonána.

c) svazek manželský.

§ 41. Současně může býti v manželství muž pouze s jednou ženou a žena pouze s jedním mužem.

§ 42. Manželství, které uzavřel manžel potom, když druhý byl prohlášen za mrtvého, je platné, i když manžel za mrtvého prohlášený byl v té době živ. Ustanovení toto neplatí, když i jen jeden z manželů uzavírajících nové manželství v době, kdy bylo uzavřeno, věděl, že manžel za mrtvého prohlášený ještě žije. Uzavřením tohoto nového manželství, třebas toto později bude prohlášeno za neplatné, zrušuje se manželství dřívější.

d) příbuzenství a švagrovství.

§ 43. Manželství nemůže býti uzavřeno:

1. mezi příbuznými v řadě přímé ani mezi plnorodými nebo polorodými sourozenci;

2. mezi manželem a příbuzným druhého manžela v přímé řadě;

3. mezi osvojitelem a osvojencem, pokud trvá osvojení.

§ 44. Ustanovení § 43, č. 1 a 2, platí bez rozdílu, zda jde o příbuzenství manželské či nemanželské.

P r o m i n u t í p ř e k á ž e k m a n ž e l s t v í.

§ 45. Prominouti lze nedostatek věku osobám dospělým (§ 8), překážku švagrovství (§ 43, č. 2), ohlášky (§ 35). Překážku cizoložství (§ 39) je možno prominouti jen tehdy, souhlasí-li s tím uražený bývalý manžel; překážka tato pomíjí smrtí uraženého manžela.

§ 46. Za prominutí překážky musí žádati obě strany, a to před uzavřením manželství.

§ 47. Žádají-li strany o prominutí překážek teprve, když neplatně uzavřely manželství, musí manželské svolení znovu opakovati. Tak je tomu také, jestliže strany projevíly svolení neplatným způsobem (§§ 28—31).

§ 48. Ohlášek není třeba, když byla prominutá překážka po uzavření manželství, ale svolení k manželství jest prohlásiti znovu. Bude-li šetřeno tohoto předpisu, jest k manželství hleděti tak, jako by bylo platně uzavřeno hned od počátku.

P o ř á d k o v é p ř e d p i s y.

§ 49. Nemohou-li snoubenci předložiti písemný doklad o tom, že ohlášky byly řádně provedeny, nebo nemohou-li osoby nezletilé nebo osoby, částečně svéprávnosti zbavené pro duševní chorobu nebo slabost, předložiti potřebné přivolení k sňatku, nebo nemohou-li se ti, jejichž zletilost není zcela zřejma, vykázati rodným (křestním) listem anebo písemným vysvědčením zletilosti, nebo konečně objeví-li se podezření, že je nějaká překážka manželství, je zakázáno úředníku oddávky vykonati, dokud si snoubenci neopatří potřebné doklady a neodklidí všechny závady.

§ 50. Jsou-li pro to důležité důvody, mohou býti strany zproštěny povinnosti předložiti písemné doklady. Strany však nechť přísežně potvrdí, že nevědí o žádné překážce zamýšleného manželství.

N e p l a t n o s t m a n ž e l s t v í.

I. Z m a t e č n o s t.

§ 51. Manželství je zmatečné:

a) jestliže jeden z manželů v době sňatku byl nedostatečného věku, nebo byl úplně zbaven svéprávnosti nebo částečně zbaven svéprávnosti pro duševní chorobu nebo slabost, uzavřel sňatek bez úředního svolení, nebo byl trvale nepřičetný;

b) bylo-li dáno svolení k manželství před nepříslušným

občanským úředníkem stavovským, anebo je-li stíženo takovou vadou, pro niž je manželství zmatečné;

c) vadí-li platnosti sňatku překážka manželská.

§ 52. Zmatečnost manželství vyšetřuje se z moci úřadu, ač-li překážka nepominula nebo nebyla prominuta.

§ 53. Ve sporu o zmatečnost manželství je zříditi obhájce svazku manželského, který má dbáti toho, aby nic se neopomenulo, co svědčí ve prospěch tohoto svazku.

§ 54. Právo k žalobě o zmatečnost se nepromlčuje.

§ 55. Bylo-li však manželství zrušeno smrtí nebo rozlukou, vyšetří se jeho neplatnost z úřední povinnosti jedině, když o to zakročí zájemníci k uplatnění svých soukromoprávních nároků nebo soudce trestní nebo kterýkoliv orgán v zájmu veřejném.

II. O d p o r o v a t e l n o s t m a n ž e l s t v í m a n ž e l s k o u s t r a n o u.

§ 56. Manželská strana, jež svolila k manželství, byvši k tomu donucena, nebo jsouc v omylu, nebo jsouc ve stavu přechodné nepřičetnosti, může žalobou odporovati platnosti manželství. Žaloba se doručuje obhájci svazku manželského, který se i v tomto případě zřizuje.

§ 57. Právo, odporovati platnosti manželství zaniká, když manželská strana zvěděvši o překážce se ho zřekne, byť i mlčky.

§ 58. Kromě toho se promlčuje žaloba o neplatnost manželství rok po tom, kdy zvěděl o překážce ten, kdo jest oprávněn k žalobě, nebo kdy pominulo donucení.

§ 59. Když uplynulo pět let od uzavření manželství, žaloba na neplatnost manželství se nedopouští.

III. O d p o r o v a t e l n o s t m a n ž e l s t v í, z á k o n n ý m z á s t u p c e m m a n ž e l s k é s t r a n y.

§ 60. Manželství, jež o své újmě uzavřela osoba nezletilá nebo osoba částečně zbavená svéprávnosti nebo osoba, nad níž moc otcovská (mateřská) nebo poručenská byla prodloužena, mohou s povolením soudu odporovati otec (matka) nebo jiný řádný zástupce, pokud jejich moc trvá.

Rozluka svazku manželského.

§ 61. Manželství možno rozloučiti jedině výrokem soudním na žádost nevinného manžela z důvodů níže uvedených:

a) Dopustil-li se manžel cizoložství, ačli druhý manžel při cizoložství jakkoli spolu nepůsobil nebo s ním nesouhlasil;

b) byl-li právoplatně odsouzen pro trestný čin spáchaný za okolností svědčících o zvrhlé povaze, ačli druhý manžel při trestném činu jakkoli spolu nepůsobil nebo s ním nesouhlasil, nebo neuzavřel manželství, věda o tomto činu;

c) opustil-li svého manžela zlomyslně a neobnovil-li manželské společenství na soudní vyzvání do jednoho roku; není-li jeho pobyt znám, budiž vyzvání učiněno veřejně;

d) ukládal-li o život nebo zdraví druhého manžela;

e) nakládával-li s ním zle nebo ubližoval-li mu citelně na cti, takže nelze na nevinném manželu požadovati, aby setrval v manželském společenství.

§ 62. Každá manželská strana může žalovati na rozluku, jestliže dřívější manželská strana některé z obou byla prohlášena za mrtvého, ale prohlášení za mrtvého bylo zrušeno. Soud nesmí rozluku povolit, jestliže dřívější manželská strana za mrtvého prohlášená v době vynesení rozsudku již nežije nebo jestliže zatím uzavřela nové manželství.

§ 63. Právo žalobní je promlčeno:

a) V případech § 61, odst. a), d), uplynul-li rok ode dne, kdy se manžel dověděl o cizoložném nebo úkladném činu druhého manžela; v případě § 61, b), uplynul-li rok ode dne, kdy se dověděl o jeho odsouzení;

b) v případech § 61, a), d), uplynulo-li ode dne, kdy byl čin spáchan, pět let, v případě § 61, e), uplynul-li od posledního činu rok.

§ 64. Právo žalobní pomíjí zřeknutím (§ 57). Takovým zřeknutím je zejména odpuštění. Provinila-li se však manželská strana znovou nebo dověděla-li se manželská strana, která se zřekla, o jiné skutečnosti dříve nastalé a k návrhu na rozluku opravňující, může se žalující strana k odůvodnění rozluky dovolávati i skutečností dřívějších.

§ 65. Právo žalobní na rozluku z důvodu uvedeného v § 62 je promlčeno, uplynul-li rok ode dne, kdy prohlášení za mrtvého bylo právoplatně zrušeno.

§ 66. Nevinná manželská strana má právo žádati za rozluku jen tehdy, uplynula-li nejméně tři léta od sňatku.

§ 67. Ve sporu o rozluku je zřídití obhájce svazku manželského, který má dbáti toho, aby nic nebylo opomenuto, co svědčí proti důvodům rozluky. Bylo-li rozsudkem uznáno na rozlukou, má proti tomu užítí opravných prostředků.

§ 68. Vzešly-li z manželství, které má býti rozloučeno, děti, jest zřídití opatrovníka těmto dětem, který má v tomto sporu přihlížeti k tomu, aby rozlukou nebyly dotčeny osobní zájmy těchto dětí.

§ 69. Vešel-li rozsudek, jímž se manželství rozlučuje, v moc práva, je svazek manželský rozloučen teprve, až uplynou od pravoplatnosti rozsudku dvě léta. V době těchto dvou let mají manželé postavení manželů rozvedených.

§ 70. Když uplynou aspoň dvě léta od pravoplatného rozsudku o rozvodu a manželé neobnoví manželského společenství, může žádati i vinná i nevinná manželská strana za rozlukou bez dalšího uvádění důvodů. Žádosti nelze vyhověti, dokud neuplynulo od sňatku aspoň pět roků.

§ 71. Rozlukou neztrácí manželka jména manželova. Ve sporu o rozlukou může každá manželská strana navrhnouti, aby manželka pozbyla jména manželova. Soud návrhu vyhoví jen ze závažných důvodů, přihlížeje zejména také k zájmům dětí.

§ 72. O ztrátu jména manželova lze žalovati také po provedení rozluky, ale nejde-li o rozlukou podle § 70, jen pro skutečnosti nastalé po rozluce.

§ 73. Následek ztráty jména manželova jest, že manželce přísluší jméno, které měla v době, kdy uzavřela manželství.

U z a v ř e n í n o v é h o m a n ž e l s t v í.

§ 74. Chtějí-li se rozloučení manželé opět státi manžely, je třeba, aby uzavřeli nové manželství.

R o z v o d.

§ 75. O rozvod lze žalovati jen z důvodů, pro které lze manželství rozloučiti. Toto žalobní právo se promlčuje stejně jako žaloba na rozlukou.

§ 76. Rozvod sám neruší manželských povinností, vyjímajíc povinnost společného bydlení a konání manželské povinnosti. Je-li rozvodem vinna jen manželka, ztrácí právo na výživu a na zastoupení manželem.

§ 77. Rozvedení manželé mohou kdykoliv obnoviti manželské společenství a tím zrušiti právní následky rozvodu. O obnově nechť společně učiní oznámení soudu. Obnovou manželského společenství není taková obnova, o které lze podle okolnosti míti za to, že nebyla zamýšlena jako trvalá.

§ 78. Chtějí-li manželé, kteří obnovili manželské společenství, znovu je zrušiti, jest jim šetřiti ustanovení o rozvodu.

S p o l e č n á u s t a n o v e n í.

§ 79. Manželé, jejichž manželství bylo prohlášeno za neplatné nebo rozloučeno, mohou uzavřít nové manželství, teprve když rozluka nabude právní moci.

§ 80. Ve všech případech, kdy bylo manželství prohlášeno za neplatné nebo rozvedeno nebo rozloučeno, může se nevinný manžel na manželu vinném domáhati náhrady škody.

§ 81. Bylo-li manželství prohlášeno za neplatné, rozloučeno nebo zrušeno smrtí manželovou, nesmí žena těhotná uzavřít manželství dříve, než porodí, a je-li pochybno, zda jest těhotná, nikoliv dříve než uplyne sto osmdesát dní. Zákazem tím je postižen také ten, kdo s ní chce uzavřít nové manželství.

§ 82. Nebyl-li zachován tento předpis, není manželství neplatné, ale muž za nějž se žena takto znovu provdá, nemůže se dovolávat neplatnosti manželství pro omyl, že nevěděl o těhotenství ženiny s jiným.

§ 83. Není-li však podle okolností nebo podle posudku znaleckého pravděpodobno, že manželka je těhotná, může příslušný úřad povolit, aby manželství bylo uzavřeno dříve, nežli lhůta uvedená v § 81 uplyne.

Společenství manželů.

P r á v a a p o v i n n o s t i: 1. o b o u m a n ž e l ů,

§ 84. Oba manželé jsou především stejně zavázáni konati manželskou povinnost, býti si navzájem věrni a slušně se k sobě chovati, pečovati o děti a vzájemně si pomáhati.

2. m a n ž e l o v y,

§ 85. Manžel je hlavou domácnosti; náleží mu však také povinnost, aby manželku podle svých možností slušně vydržoval a ji, kdykoli se toho objeví potřeba, zastoupil.

3. m a n ž e l ě i n y,

§ 86. Manželka dostane rodinné jméno manželovo a sdílí s manželem obydlí; dále je povinna pomáhati, seč jest, v domácnosti a ve výdělku, jakož i v zachování domácího pořádku.

§ 87. Není-li manžel s to, aby se sám uživil, náleží manželce, aby mu poskytovala podle svých možností slušnou výživu.

§ 88. V péči o běžné potřeby domácnosti zastupuje manželka manžela. Jednání její zavazují manžela; jestliže však překročují přiměřené hranice, zavazují jej jen tehdy, když druhé straně to nebylo ani nemuselo býti známo.

§ 89. Manžel může odníti manželce zcela nebo zčásti právo, aby ho v péči o domácnost zastupovala, zneužívá-li ho nebo ukáže-li se nezpůsobilou je vykonávati. Proti jiné osobě, s kterou

manželka vstupuje v jednání, jest odnětí zástupčího práva účinné potud, pokud této osobě v době, kdy jednání bylo uzavřeno, bylo známo nebo známo býti musilo.

4. p ř i p ř e k á Ź k á c h s p o l e č n é h o b y d l e n í a s t y k u.

§ 90. Nastanou-li takové okolnosti, že na manželu nelze slušně žádati, aby přijal manželku do společné domácnosti, nebo na manželce, aby manžela sledovala, může býti společná domácnost jednostranně ohroženým manželem dočasně zrušena, pokud překážka trvá.

Hlava druhá.

Manželské právo majetkové.

I. Zákonné právo.

1. Z a t r v á n í m a n Ź e l s t v í,

§ 91. Sňatkem nenastává společenství jmění mezi manžely. Jestliže manželé neučinili o jmění zvláštní úmluvy, podrží každý své dosavadní jmění.

§ 92. Stran toho, čeho za trvání manželského společenství bylo dobyto, má se v pochybnostech za to, že toho nabyl manžel.

§ 93. Pokud jde o jiné nabytí, nemá manželská strana právo na to, čeho druhý za manželství nabude.

§ 94. Dokud manželka neodporovala, platí, že svěřila správu svého jmění manželovi jako zástupci.

§ 95. Na manžela spravujícího takto jmění manželčino, je hleděti sice všeobecně jako na zmocněného zástupce, odpovídá však pouze za kmenové jmění. Není povinen zúčtovatí užitky, ledaže by to bylo výslovně ustanoveno, a účty bud' teŹ považovány za vyrovnané až do toho dne, kdy zanikne moc spravovati jmění manželčino.

2. p ř i s k o n č e n í m a n Ź e l s t v í.

§ 96. Majetek, který byl nabyt manžely za trvání manželství ať společně, ať odděleně, stává se rovným dílem společným majetkem obou, jakmile se manželství skončilo. Toto společenství majetkové spravuje se podle zásad o spoluvlastnictví. Skončilo-li se manželství smrtí, nastupuje na místo zemřelého manžela jeho pozůstalost.

§ 97. Do uvedeného společenství majetkového nepatří:

a) majetek, který náležel každému z manželů osobitě v době sňatku,

b) co manželská strana získala za trvání manželství dědictvím, odkazem nebo darem,

c) majetkové kusy, jichž manželská strana sice získala za doby trvání manželství, jichž však užila k udržení svého osobitého majetku.

§ 98. Pokud premie na životní pojistku manželské strany placena byla za trvání manželství, patří poměrná část pojištěného peníze do společenství majetkového, skončilo-li manželství smrtí a stal-li se tím pojištěný peníz splatným. Do majetkového společenství nepatří pojištěný peníz, který podle ustanovení pojišťovací smlouvy má být vyplacen určité osobě.

§ 99. Rozsah majetkového společenství zjistí se tím, že se učiní soupis majetku obou manželů ke dni, kdy se manželství skončilo, a od toho majetku se odečítá to, co do tohoto majetkového společenství nepatří.

§ 100. Takto zjištěný společný majetek, připadá oběma manželským stranám rovným dílem. Za dluhy náležející k tomuto společenství ručí obě manželské strany též rovným dílem. Za dluhy náležející k osobitému majetku ručí ta manželská strana, s jejímž jméním dluh souvisí.

§ 101. O rozdělení tohoto společenství majetkového platí obdobné předpisy o rozdělení spoluvlastnictví.

§ 102. Skončí-li se manželství smrtí jednoho z manželů, může pozůstalý manžel žádati za odklad rozdělení, jestliže by tím utrpěl hospodářskou škodu a jestliže dá příslušnou věcnou záruku, že tímto odkladem druhá strana neutrpí žádnou škodu.

§ 103. Skončí-li se manželství rozlukou, má nevinný manžel právo se rozhodnouti, zda požaduje, aby se majetek nabytý za manželství považoval za společný dnem rozloučení, anebo aby rozlukou majetkové dosavadní poměry obou manželů měněny nebyly.

§ 104. Manželská strana, která zavraždila druhou manželskou stranu anebo která na vraždě byla spoluvinná, ztrácí podíl na společenství a veškerý společný majetek připadá pozůstalosti zemřelého manžela.

§ 105. V době od pravoplatnosti rozsudku až do rozloučení manželství (§ 68) může každý z manželů žádati, aby majetek za trvání manželství byl zjištěn a jeho výplata zajištěna. Toto právo je zachováno manželům rozvedeným. Společenství nabytého majetku nastává však teprve dnem, kdy manželství bylo rozloučeno.

§ 106. Žijí-li manželé z důvodné příčiny odděleně (§ 90), nespadá majetek v té době tím oním manželem nabytý do společenství nabytého majetku.

II. Smluvní úchytky zákonného práva majetkového.

1. Správa jmění.

§ 107. Zvláštní smlouvou může manželka svěřiti manželu také správu svého jmění a není-li jinak ustanoveno, má manžel tatáž práva, jaká mu přísluší podle §§ 94 a 95. Avšak v případech naléhavých nebo hrozí-li škoda, může mu tato správa býti soudem na žádost manželčinu odňata.

§ 108. Smlouvou je možno stanoviti, že manžel spravuje jmění manželčino, je povinen klásti každoročně účet. Není-li nic jiného stanoveno, je účet klásti ročně za uplynulý rok nejdéle do konce měsíce března.

§ 109. Smlouvou je možno stanoviti, že manželka spravuje majetek manželův. Manželka je povinna ročně účtovat. Ve správě svého majetku je úplně volná.

2. Požívání jmění.

§ 110. Propůjčí-li manželka svému manželu požívání svého jmění, trvá toto požívání, pokud trvá manželský svazek. Manželka může žádati, aby požívání bylo zrušeno, jestliže manžel znehodnocuje podstatu majetku, nebo jestliže se úroky tohoto jmění neobrací ku prospěchu manželského společenství.

§ 111. Požívací právo k nemovitostem vzniká zápisem požívacího práva do knihy pozemkové.

§ 112. Manžel může zřídit manželce právo požívací na svém jmění, které může býti zachováno manželce až do její smrti. Dopustí-li se manželka takových činů, pro něž může býti manželství z její viny rozloučeno, může manžel nebo jeho dědicové žádati za zrušení požívání. Žije-li manželka po smrti svého manžela nehodně, mohou dědicové manželovi žádati, aby požívání bylo zrušeno.

3. Oddělený majetek na případ smrti.

§ 113. Manželé mohou smluviti, že ukončením jejich manželství nenastává společenství majetku.

4. Rozsah společenství majetku na případ smrti.

§ 114. Smlouvou je možno stanoviti rozsah společného majetku na případ smrti i tak, že se vztahuje na veškerý zcizitelný majetek obou manželů. Při částečném společenství na případ

smrti je stranám volno stanoviti rozsah buď šíře nebo úže než podle zákonného práva majetkového. Jinak platí stejné předpisy jako při zákonném právu majetkovém.

III. Majetkové právo manželské podle soustavy věnné.

1. V ě n o.

§ 115. Věnem se rozumí jmění, jež manželka nebo nevěsta nebo v jejím zájmu jiná osoba dává nebo slibuje manželu nebo ženichovi, aby mu tím ulehčila náklad manželského společenství.

Z ř í z e n í v ě n a.

§ 116. Má-li manželka nebo nevěsta vlastní jmění, záleží na ní a na jejím manželu nebo ženichovi, jak se dohodnou spolu o věnu a ostatních otázkách majetkových.

§ 117. Nemá-li manželka nebo nevěsta vlastního jmění, jež by stačilo na přiměřené věno, to jest věno odpovídající poměrům jejího manželství, a neposkytl-li věno někdo jiný, jsou rodiče nebo staří rodiče povinni dáti dceři nebo vnučce se zřetelem k manželství prostředky postačující ke zřízení takového věna nebo k věnu poměrně přispěti (přínos), pokud jejich poměry to dovolují, a to v tom pořadí, v němž jsou povinni děti živiti a zaopatřiti. Nemanželská dcera nebo vnučka má právo na přínos v témž rozsahu od své matky a matčiny rodící.

§ 118. Tvrdí-li rodiče (staří rodiče), že nejsou s to, aby dali dceři (vnučce) přiměřený přínos, vyšetří soud, nepátraje přísně po stavu majetku, na její žádost poměry a určí podle toho přiměřený přínos.

§ 119. Provádá-li se dcera bez vědomí rodičů nebo proti jejich vůli a uzná-li soud důvod nesouhlasu za podstatný, nejsou rodiče (staří rodiče) povinni, aby přínos dávali, třebaž později sňatek schválí.

§ 120. Obdržela-li dcera (vnučka) svůj přínos a přišla-li třebaž beze své viny o něj, nemá práva na nový, i když se vdává po druhé.

§ 121. Je-li pochybno, zda věno je ze jmění rodičů nebo nevěsty, má se za to, že je ze jmění nevěstina. Jde-li o nezletilou dceru (vnučku) a byl-li majetek poskytnut bez schválení soudu, má se za to, že jej rodiče dali ze svého jmění.

§ 122. Nevymínil-li si manžel věna, nemá na ně práva. Ujednané věno, nebyla-li ustanovena lhůta jiná, může vymáhati hned po uzavření manželství.

Předmět věna a práva manžela a manželčina k věnu.

§ 123. Vše, čeho lze užívatí nebo co lze zciziti, hodí se za věno. Dokud trvá manželské společenství, náleží manželu požívatí věna a jeho přírůstku. Jsou-li věnem hotovosti nebo jiné věci zužititelné, nabývá manžel vlastnického práva; jsou-li věnem pohledávky, stává se manžel věřitelem.

§ 124. Byly-li věnem dány nemovitosti nebo jiné věci nezužitelné, náleží manželce a manžel je poživatel, ač-li, přejav věno za určitou cenu, se nezavázal, že vrátí pouze tuto peněžitou částku.

§ 125. Smrtí manžela dostane se věna manželce; zemře-li manželka dříve, přísluší právo na vydání věna jejím dědicům. Nemá-li se věna dostati manželce nebo jejím dědicům, třeba to výslovně ustanoviti. Dá-li někdo věno, nejso k tomu povinen, může si vymíniti, aby mu bylo po smrti manžela vráceno.

2. Obvĕnění.

§ 126. Obvĕnění je to, čím manžel (ženich) nebo někdo jiný rozmnožuje manželčino věno. Dokud trvá manželství, nepožívá manželka tohoto majetku, ale přečká-li manžela, stane se obvĕnění jejím majetkem.

§ 127. Ani manžel (ženich) ani jeho rodiče nejsou povinni poskytnouti obvĕnění. Avšak obdobně jako jsou rodiče (staří rodiče) zavázáni dáti dceři (vnučce) přínos, jsou povinni rodiče (staří rodiče) dáti synovi (vnukovi), který vstupuje do manželství, přiměřenou výpravu.

3. Plat vdovský.

§ 128. Vdovským platem se nazývá to, co se určuje pro manželku k obživě pro případ jejího vdovství. Náleží vdově ihned po smrti mužově a jest jej zapravovati měsíčně předem.

§ 129. Provdá-li se vdova, ztrácí právo na vdovský plat.

4. Zajištění věna, obvĕnění a platu vdovského.

§ 130. Kdo věno zřizuje, může se domáhati na příjemci, aby je přiměřeně zajistil, a to při odevzdání věna nebo nastává-li nebezpečení. Manželka se může domáhati, aby věno nebo obvĕnění bylo zajištěno, i když není nebezpečení, a to bez rozdílu, zdali věno bylo zřízeno z jejích prostředků a zdali se jí má

věna dostati. Řádný zástupce manželky (nevěsty) nemůže bez schválení soudu prominouti zajištění věna a smluveného obvěnění.

5. P r á v o v d o v s k é.

§ 131. Udělí-li manžel své manželce pro případ jejího vdovství poživací právo ke své pozůstalosti, není za života omezen ve volném nakládání mezi živými. Na případ smrti může nakládati se svým jměním jen s výhradou poživacího práva vdovy. Právo poživací vztahuje se jen na pozůstalost volně děditelného jmění zemřelého manžela, pokud je manželka nenabyla jako dědička jeho nebo odkazem.

§ 132. Vdovské právo vázne na celé pozůstalosti a pozůstalost se vydá oprávněným osobám, až skončí vdovské právo.

§ 133. Rodiče zůstavitelovi mají právo žádati, aby jim z hodnoty povinného dílu placeny byly úroky po dobu vdovského práva.

§ 134. Děti zůstavitelovy dosažením zletilosti mají právo žádati, aby vdovské právo omezeno bylo na míru slušné výživy. Toto právo je osobní a nemůže býti na nikoho přeneseno.

§ 135. V takovém případě může se požíváním vdovským právem omeziti jen na příslušnou část pozůstalosti.

§ 136. Zletilé děti zůstavitelovy mohou žádati, aby jim byl vydán dědický podíl v rozsahu povinného dílu.

§ 137. Vdova ztrácí vdovské právo, žije-li nehodným způsobem, dopustí-li se totiž trestného činu ze ziskuchtivosti nebo proti mravopoctnosti, žije-li trvale životem přičícím se veřejné mravnosti.

IV. Majetkové právo manželské podle soustavy společenství majetkového.

S p o l e č n é j m ě n í.

1. O b e c n é p ř e d p í s y.

§ 138. Jmění patřící do společenství majetkového náleží oběma manželům společně a nerozdílně, aniž jeden z nich má na něm nějaký podíl.

S p r á v a j m ě n í s p o l e č n é h o.

§ 139. Manžel spravuje společné jmění a útraty se hradí z tohoto jmění. Manželce přísluší správa potud, pokud je oprávněna zastupovati manželské společenství (§ 109). Je-li manžel

zanepřázdněn nebo neschopen jmění spravovati, přechází správa na manželku.

§ 140. K opatřením přesahujícím řádnou správu společenského jmění je zapotřebí souhlasu obou manželů. Je-li opatření takové nutné, může ta či ona manželská strana žádati za rozhodnutí soudní v řízení nesporném.

N a b y t í s p o l e č n é h o j m ě n í.

§ 141. Majetek vnesený manželskou stranou do manželství stává se společným předáním do společenství majetkového. Týká-li se společenství majetku nabytého za manželství, nabývá manželská strana tento majetek přímo pro společný majetek.

S p o l e č n é z á v a z k y.

§ 142. Závazky každé manželské strany možno nahraditi ze společného jmění, jestliže tyto závazky souvisí s tímto jměním, jinak je možno žádati úhradu jen z osobitého jmění zavázané manželské strany.

S p o l e č n é u ž i t k y.

§ 143. Užitky společného jmění slouží nejprve úhradě nákladů manželského společenství a pak k úhradě osobitých potřeb obou manželských stran.

Z r u š e n í s p o l e č e n s t v í m a j e t k u.

§ 144. Manželka může žádati za zrušení společenství majetkového, jestliže manžel špatnou správou ohrožuje podstatu společného jmění. Manžel zase může žádati za zrušení společenství, ohrožuje-li manželka společné jmění svou nehospodárností.

§ 145. Skončením manželského svazku se končí také společenství majetku a společný majetek se rozdělí mezi obě strany manželské rovným dílem.

2. Ú p l n é s p o l e č e n s t v í m a j e t k u.

§ 146. Úplné společenství majetku obsahuje společenství veškerého jmění obou manželů s výhradou nezcizitelných věcí nehmotných i hmotných.

§ 147. Veškeré závazky, které nesouvisí s osobitým majetkem manželů, jsou společné, vznikly-li během manželství. Za závazky, které vznikly manželské straně v době před sňatkem, ruší společné jmění jen potud, pokud s ním souvisí, jinak ručí za ně jen její osobité jmění a její pracovní příjem.

§ 148. K nabytí nebo ke zřízení nemovitosti je zapotřebí souhlasu obou manželů.

§ 149. Dědictví, náležející jedné manželské straně, mohou přijati nebo odmítnouti jen oba manželé společně.

§ 150. Konkurs možno zahájití buďto na společné jmění nebo na osobité jmění manželské strany, podle toho o jaké závazky jde.

§ 151. Platí domněnka, že majetkový předmět nebo závazek patří ke společnému jmění.

3. Částečné společenství majetku.

a) Společenství majetku manžely do manželství vneseného.

§ 152. Jmění vnesené manžely do manželství musí býti sepsáno v seznamu, který tvoří součást svatební smlouvy, jinak má se za to, že patří ke jmění nabytému za manželství.

§ 153. Do společenství padá jen jmění, které do seznamu bylo pojato.

§ 154. Smlouvou je možno omeziti společenství buď na jmění movité nebo nemovité.

§ 155. Osobité jmění manželů patří každému z nich a správa tohoto jmění se řídí podle pravidel zákonného majetkového práva. Skončí-li se manželství, nenastává však společenství nabytého majetku během manželství.

§ 156. Za závazky související se společným jměním ručí jen osobité jmění manželské strany, jíž se týkají, a polovina společného jmění.

§ 157. Skončí-li se svazek manželský, rozdělí se majetek rovným dílem mezi obě manželské strany.

§ 158. Patří-li jedné manželské straně nemovitosti, náležející do společenství majetkového, má druhá strana manželská nárok, aby vlastnické právo připsáno bylo oběma manželům společně a nedílně.

§ 159. Vyhlásí-li se konkurs na jmění jedné manželské strany, patří do konkursní podstaty polovina společného majetku.

b) Společenství majetku nabytého za manželství.

§ 160. Je možno mluvití, že jmění nabyté manžely za trvání manželství má se ihned státi společným. O tomto společenství platí obdobně předpisy uvedené v §§ 152—159.

§ 161. Do společenství nabytého majetku náleží jmění, které není pojato do seznamu jmění vneseného (§ 152).

§ 162. Smlouvou je možno omeziti toto společenství buď na majetek movitý nebo nemovitý.

V. Svatební smlouvy.

1. Volba majetkového práva manželského.

§ 163. Manželé mohou voliti, aby jejich právo majetkové se řídilo buď podle soustavy zákonného práva, nebo podle soustavy práva věnného, anebo podle soustavy společenství majetku. Jmění, neupravené smlouvami svatebními podle soustavy věnné nebo společenství majetku, zůstává osobitým majetkem každé manželské strany a neplatí společenství majetku na případ smrti. Manžel však i v tomto případě zastupuje manželku.

2. Náležitosti svatebních smluv.

§ 164. Svatební smlouvy mohou manželé uzavřít buď před sňatkem anebo po něm. Ku platnosti se vyžaduje, aby manželé současně osobně prohlásili svoji smluvní vůli před notářem, který sepíše o tom notářský spis.

3. Rejstřík svatebních smluv.

§ 165. Třetí osoby, kterým nejsou svatební smlouvy známy, mohou za to míti, že majetkové právo manželů řídí se podle zákonných předpisů nezměněných smlouvami, leda že svatební smlouva byla zapsána do rejstříku svatebních smluv.

§ 166. Změní-li se svatební smlouvou majetkové právo za trvání manželství, může třetí se domnívati, že platí dřívější ustanovení, leda je-li nová smlouva zapsána do rejstříku svatebních smluv.

4. Jaký vliv má na majetkové poměry manželů:

a) prohlášení manželství za neplatné;

§ 167. Bylo-li manželství prohlášeno za neplatné, nejsou svatební smlouvy od počátku skutkem a jmění, pokud tu jest, vrací se ve stav původní.

b) rozluka a rozvod.

§ 168. Není-li ve smlouvách svatebních jinak ustanoveno o vypořádání majetkových poměrů, může nevinný manžel buď

žádati, aby svatební smlouvy byly prohlášeny za neplatné, anebo
žádati, aby se mu podle nich dostalo toho, jako kdyby přežil
druhého manžela.

P ř e c h o d n á u s t a n o v e n í .

§ 169. Předpisy tohoto zákona o majetkovém právu man-
želském se netýkají manželství nebo svatebních smluv uzavře-
ných před platností tohoto zákona. Po jeho platnosti mohou
takoví manželé uzavřít svatební smlouvy jen podle ustanovení
tohoto zákona.

